

Emil Kruk

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

ORCID 0000-0002-7954-0303

Współdziałanie organizacji społecznych z właściwymi instytucjami państwowymi i samorządowymi w ujawnianiu oraz ściganiu przestępstw i wykroczeń określonych w ustawie o ochronie zwierząt¹

W procesie humanitarnej ochrony zwierząt niezwykle doniosłą rolę odgrywają organizacje społeczne. Poniekąd znajduje to swoje odzwierciedlenie w przepisach ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt² (dalej jako: u.o.z.), w których prawodawca zobowiązuje organy administracji publicznej do współdziałania w przedmiotowym zakresie z odpowiednimi instytucjami i organizacjami krajowymi i międzynarodowymi, w tym z instytucjami i organizacjami społecznymi, których statutowym celem działania jest ochrona zwierząt (art. 1 ust. 3 i art. 3 u.o.z.). Dotyczy to w szczególności takich spraw jak: czasowe odebranie maltretowanego zwierzęcia i realizacja orzeczenia sądu o przypadku zwierzęcia (art. 7 ust. 1a i ust. 3 oraz art. 38 u.o.z.)³; prowadzenie schronisk dla zwierząt (art. 11 ust. 4 u.o.z.); gminne programy opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt (art. 11a ust. 7 pkt 2 u.o.z.); działania mające na celu ograniczenie populacji zwierząt stanowiących nadzwyczajne zagrożenie dla życia, zdrowia lub gospodarki człowieka (art. 33a ust. 2 u.o.z.); sprawowanie nadzoru nad przestrzeganiem przepisów o ochronie zwierząt (art. 34a ust. 3 u.o.z.).

¹ Publikacja przygotowana w ramach realizacji projektu badawczego pt. „Administracyjno-prawna ochrona zwierząt” (ang. „The administrative law model of animal protection”) objętego wnioskiem zarejestrowanym w systemie Obsługa Strumieni Finansowania administrowanym przez Ośrodek Przetwarzania Informacji pod numerem 2016/23/D/HS5/01820 i przyjętego do finansowania w ramach ogłoszonego przez Narodowe Centrum Nauki (ang. National Science Centre, Poland) konkursu „SONATA 12” na podstawie decyzji Dyrektora Narodowego Centrum Nauki w Krakowie z dnia 16 maja 2017 r. (decyzja nr DEC-2016/23/D/HS5/01820, umowa nr UMO-2016/23/D/HS5/01820).

² T.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 122.

³ Na ten temat zob. np. M. Goettel, „Czasowe odebranie” oraz „przypadek” jako szczególne środki prawnej ochrony zwierząt, „Studia Prawnoustrojowe” 2011, nr 13, s. 135–147.

Ponadto, takie organizacje społeczne zostały upoważnione do: stwierdzania konieczności bezzwłocznego uśmiercenia zwierzęcia w celu zakończenia jego cierpienia (art. 33 ust. 3 u.o.z.)⁴; do wykonywania prawa pokrzywdzonego w postępowaniu karnym⁵, w postępowaniu w sprawach o wykroczenia i w postępowaniu w sprawach nieletnich, których przedmiotem są czyny określone w u.o.z. (art. 39 u.o.z.); a także do współdziałania z właściwymi instytucjami państwowymi i samorządowymi w ujawnianiu oraz ściganiu przestępstw i wykroczeń określonych w u.o.z. (art. 40 u.o.z.). Niestety, wartość normatywna tych przepisów jest niewielka, podobnie zresztą jak skala ich praktycznego zastosowania⁶. Najlepszym tego przykładem jest wspomniana wyżej możliwość współdziałania w zakresie ujawniania oraz ścigania przestępstw i wykroczeń. Prowadzi to do sytuacji, w której same organizacje społeczne często postulują usunięcie z ustawy o ochronie zwierząt uregulowań, których są adresatem, a które w ich ocenie z uwagi na ogólnikowość i anachroniczność, prowadzą jedynie do rozmycia odpowiedzialności za los zwierząt. Tak np. w uzasadnieniu do „Koncepcji zmian prawa ochrony zwierząt” opublikowanej przez Biuro Ochrony Zwierząt Fundacji dla Zwierząt ARGOS, możemy przeczytać: „Ustawa [o ochronie zwierząt – E.K.] w wielu miejscach odwołuje się wprost do organizacji społecznych o statutowym celu ochrony zwierząt, zarówno w ogólnych przepisach o współdziałaniu z organami państwa z takimi organizacjami, jaki i wskazując ich szcze-

⁴ Przewidziane w art. 33 ust. 3 u.o.z. uprawnienie inspektora organizacji społecznej, której statutowym celem działania jest ochrona zwierząt, do stwierdzenia potrzeby bezzwłocznego uśmiercenia zwierzęcia w celu zakończenia cierpienia zwierzęcia, jest w niektórych opiniach kwestionowane. Wskazuje się w nich, że przepis ten daje możliwość podjęcia decyzji o uśmierceniu zwierzęcia osobom, które „nie posiadają stosownej wiedzy odnośnie możliwości udzielenia pomocy innej niż eutanazja”, co powinno być – w ocenie autorów tych opinii – zastrzeżone do wyłącznej kompetencji lekarzy weterynarii. Zob. np.: *Opinia Krajowej Izby Lekarsko-Weterynaryjnej (KIL-W/03210/02A/11) dotycząca poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o ochronie zwierząt oraz ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (druk nr 4257)*, Warszawa, dnia 17 czerwca 2011 r., opubl. na: www.sejm.gov.pl (data dostępu: 05.05.2019).

⁵ Na ten temat zob. np.: A. Choromańska, *Status pokrzywdzonego w sprawach o przestępstwo znęcania się nad zwierzętami. Uwagi na tle wyroku Sądu Najwyższego z 16 stycznia 2014 r. (VKK 370/13)*, [w:] *Przeciwdziałanie międzynarodowej przestępczości przeciwko środowisku naturalnemu z perspektywy organów ścigania*, W. Pływaczewski, A. Nowak, M. Porwisz (red.), Szczytno 2017, s. 197–206; M. Porwisz, *Udział w postępowaniu karnym organizacji społecznych działających na rzecz ochrony zwierząt*, [w:] *Przeciwdziałanie międzynarodowej przestępczości przeciwko środowisku naturalnemu z perspektywy organów ścigania*, W. Pływaczewski, A. Nowak, M. Porwisz (red.), Szczytno 2017, s. 207–224.

⁶ Podobnego zdania jest Ł. Smaga, według którego: „Na gruncie prawnie usankcjonowanej humanitarnej ochrony zwierząt organizacje społeczne wola ustawodawcy odgrywają stosunkowo marginalną rolę, a regulacje dotyczące ich działania odznaczają się daleko idącą przypadkowością. Można odnieść wrażenie, że ustawodawca bez jakiegokolwiek koncepcji ukształtowania pozycji czynnika społecznego, jedynie dla zachowania pozorów kontroli społecznej, wyznaczył tym organizacjom określone kompetencje”. Zob. idem, *Ochrona humanitarna zwierząt*, Białystok 2010, s. 270.

gólne role. Jednak żaden przepis o współdziałaniu nie jest sformułowany w sposób wiążący dla organów państwa lub tych organizacji, zaś szczególna rola tych organizacji jest powoływana zwłaszcza tam, gdzie trzeba zastąpić odpowiedzialność organów władzy publicznej za los zwierząt. Efektem takich przepisów jest ogólna bezradność i brak wpływu organizacji społecznych na stan ochrony zwierząt, oprócz zakresu w jakim działają one jako przedsiębiorcy branży oczyszczania i utylizacji, z którymi gminy zawierają umowy⁷. Tymczasem, należy mieć na uwadze, że poziom współpracy na linii społeczeństwo – instytucje państwa jest miarą demokracji panującej w danym społeczeństwie oraz cechą charakteryzującą społeczeństwo obywatelskie.

W tym miejscu warto przypomnieć, że pierwszy polski akt prawny, przewidujący humanitarną ochronę zwierząt, jakim było rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o ochronie zwierząt⁸, przewidywał w art. 10 możliwość upoważnienia przez ministrów: sprawiedliwości i spraw wewnętrznych, w drodze rozporządzenia, poszczególnych stowarzyszeń i organizacji, mających na celu ochronę zwierząt albo ich hodowlę lub popieranie ich hodowli oraz towarzystwa łowieckie do współdziałania z organami państwowymi w ujawnianiu przestępstw przewidzianych w tymże rozporządzeniu. Tak upoważnione stowarzyszenia i organizacje uzyskiwały ponadto prawo popierania oskarżenia w sądach w charakterze oskarżyciela posiłkowego.

Pierwsze tego typu rozporządzenie zostało wydane 27 grudnia 1930 r.⁹ Na jego podstawie Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami w Warszawie, Polska Liga Przyjaciół Zwierząt w Warszawie, Łódzkie Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami, Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami Województwa w Poznaniu, Krakowskie Towarzystwo Ochrony Zwierząt i Przyrody, Związek Opieki nad Zwierzętami w Krakowie, Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami we Lwowie, Wojewódzkie Towarzystwo Ochrony Zwierząt w Stanisławowie, Wileńskie Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami, Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami w Częstochowie oraz prowincjonalne koła tych towarzystw upoważniono do współdziałania z organami państwowymi w ujawnianiu przestępstw przewidzianych w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o ochronie zwierząt. Współdziałanie to obejmowało: a) uczestnictwo w dochodzeniu policyjnym, a mianowicie: obecność przy

⁷ Fundacja dla Zwierząt ARGOS, ul. Garncarska 37A, 04-886 Warszawa, KRS: 0000286138. Zob. *Koncepcja zmian prawa ochrony zwierząt*, opubl. na: <http://www.boz.org.pl/fz/prawo/k.htm#k5c> (data dostępu: 05.05.2019).

⁸ T.j. Dz.U. z 1932 r. Nr 42, poz. 417.

⁹ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości z dnia 27 grudnia 1930 r. o upoważnieniu niektórych stowarzyszeń do współdziałania z organami państwowymi w ujawnianiu przestępstw przeciwko ochronie zwierząt, Dz.U. z 1931 r. Nr 3, poz. 17. Rozporządzenie to weszło w życie 23 stycznia 1931 r. a uchylone zostało z dniem 5 sierpnia 1957 r.

czynnościach dochodzenia; zadawanie pytań osobom badanym za zgodą prowadzącego dochodzenie; stawianie wniosków, które prowadzący dochodzenie zobowiązany był do uwzględnienia w miarę możliwości; b) samodzielne prowadzenie dochodzeń w zastępstwie policji w wypadkach, gdy policja jeszcze dochodzenia nie rozpoczęła albo rozpoczęte przekazała stowarzyszeniu. Stosownie do treści art. 243 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Kodeks postępowania karnego z dnia 19 marca 1928 r.¹⁰, celem takiego dochodzenia było wyjaśnienie, czy istotnie popełniono przestępstwo, kogo można o nie podejrzewać i czy jest dostateczna podstawa, by oskarżyciel mógł żądać wszczęcia postępowania sądowego. Natomiast czynności podejmowane w ramach dochodzenia polegały na: rozpytywaniu podejrzanych i osób, które mogą coś wiedzieć o przestępstwie lub jego sprawcy; zbieraniu niezbędnych informacji co do osoby podejrzanego, a zwłaszcza co do pobudek jego działania, stosunku do pokrzywdzonego, stopnia rozwoju umysłowego, charakteru, dotychczasowego życia i zachowania się po popełnieniu przestępstwa; dokonywaniu wywiadów i innych czynności, wynikających z istoty dochodzenia. Czynności te były wykonywane przez wymienione wyżej stowarzyszenia za pośrednictwem delegatów powołanych spośród członków stowarzyszenia przez jego zarząd. Warto przy tym zaznaczyć, że czynności związane z samodzielnym prowadzeniem dochodzeń w zastępstwie policji mogli pełnić tylko ci delegaci, którzy otrzymali na wniosek zarządu stowarzyszenia osobne do tego upoważnienie od powiatowej władzy administracji ogólnej. Upoważnienie to uprawniało do wykonywania odnośnych czynności na obszarze całego państwa i mogło być odwołane. Delegatom stowarzyszeń nie przysługiwały żadne inne uprawnienia policji państwowej w zakresie dochodzenia. Jeśli zaś zachodziła potrzeba dokonania czynności przekraczającej uprawnienia delegata, to był on zobowiązany zwrócić się do policji, która spełniała tę czynność, jeśli żądanie było uzasadnione. Na delegatach spoczywał obowiązek zawiadomienia policji (w formie ustnej lub pisemnej) o rozpoczęciu przez nich dochodzenia (w ciągu 48 godzin), a po ukończeniu dochodzenia, o jego wyniku (również w ciągu 48 godzin). Policja państwowa mogła w każdej chwili objąć dochodzenie prowadzone przez delegata, któremu wówczas przysługiwało tylko uprawnienie do uczestniczenia w dochodzeniu policyjnym. Stowarzyszenia upoważnione do współdziałania w ujawnianiu przestępstw były zobowiązane do wydania swoim delegatom legitymacji według wzorów określonych w załączniku do przedmiotowego rozporządzenia (wzór „a” – kolor biały: legitymacja delegata upoważnionego do uczestniczenia w dochodzeniu policyjnym; wzór „b” – kolor różowy: legitymacja delegata upoważnionego do samodzielnego prowadzenia dochodzeń). Legitymacje te uzyskiwały ważność po poświadczeniu przez powiatową władzę administracji ogólnej

¹⁰ Dz.U. Nr 33, poz. 313 z późn. zm.

(podpis starosty). Delegaci natomiast zobowiązani byli do tego, by w czasie pełnienia swoich czynności, posiadać przy sobie legitymację i okazywać ją na żądanie organów bezpieczeństwa i osób zainteresowanych.

Z kolei rozporządzenie z dnia 15 lipca 1957 r.¹¹ upoważniało do współdziałania z organami państwowymi w ujawnianiu i ściganiu przestępstw przewidzianych w przepisach rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o ochronie zwierząt tylko Ligę Ochrony Przyrody i Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Współdziałanie to obejmowało: a) prawo do legitymowania osób dopuszczających się przestępstw przeciwko ochronie zwierząt; b) pomaganie organom Milicji Obywatelskiej w przeprowadzaniu dochodzenia oraz uczestnictwo w dochodzeniu, a mianowicie obecność przy czynnościach dochodzenia, zadawanie pytań osobom badanym za zgodą prowadzącego dochodzenie i stawianie wniosków, które prowadzący dochodzenie zobowiązany był uwzględnić w miarę możliwości. Stowarzyszenia te wykonywały wspomniane czynności za pośrednictwem delegatów powołanych spośród członków stowarzyszenia. Delegat działał na podstawie upoważnienia prezydium powiatowej (miejskiej, dzielnicowej) rady narodowej właściwej ze względu na miejsce jego zamieszkania. Upoważnienie udzielane było na wniosek zarządu głównego stowarzyszenia lub wskazanych przez ten zarząd organów terenowych stowarzyszenia. Upoważnienie ważne było na obszarze całego państwa i mogło być odwołane. Wymienione wyżej stowarzyszenia zobowiązane były do wydawania swoim delegatom legitymacji przygotowanych według wzoru stanowiącego załącznik do omawianego rozporządzenia. Legitymacje uzyskiwały ważność po poświadczeniu przez prezydium powiatowej (miejskiej, dzielnicowej) rady narodowej.

W aktualnym stanie prawnym brakuje regulacji prawnej, która w podobny sposób precyzowałaby uprawnienia organizacji społecznych w zakresie ich współdziałania z właściwymi instytucjami państwowymi i samorządowymi w ujawnianiu oraz ściganiu przestępstw i wykroczeń określonych w u.o.z. Może to dziwić, tym bardziej, że w ostatnich latach pogorszył się wskaźnik wykrycia przestępstw z art. 35 ust. 1–2 u.o.z. (dotyczy to czynów takich jak: zabicie, uśmiercenie albo dokonanie uboju zwierzęcia z naruszeniem przepisów ustawy oraz znęcanie się nad zwierzęciem)¹². Dlatego w celu

¹¹ Rozporządzenie Ministrów Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych z dnia 15 lipca 1957 r. w sprawie upoważnienia niektórych stowarzyszeń do współdziałania z organami państwowymi w ujawnianiu i ściganiu przestępstw przeciwko ochronie zwierząt, Dz.U. Nr 41, poz. 185. Rozporządzenie to weszło w życie 5 sierpnia 1957 r. a uchylone zostało z dniem 24 października 1998 r. w związku z uchyleniem podstawy prawnej.

¹² Jak wynika ze statystyk policyjnych, wskaźnik wykrycia przestępstw z art. 35 ust. 1–2 u.o.z. w latach 1999–2017, kształtował się następująco: 2017 r. – 59,7%; 2016 r. – 55,9%; 2015 r. – 64,5%; 2014 r. – 58,0%; 2013 r. – 60,1%; 2012 r. – 60,4%; 2011 r. – 62,0%; 2010 r. – 65,4%; 2009 r. – 66,5%; 2008 r. – 65,6%; 2007 r. – 70,2%; 2006 r. – 69,5%; 2005 r. – 69,1%; 2004 r. – 69,4%; 2003 r.

zwiększenia efektywności działań policji na rzecz ochrony zwierząt¹³, winna ona ściślej współpracować w tym zakresie z organizacjami pozarządowymi¹⁴. Zgodzić się bowiem należy z Dawidem Karasiem, że organizacje pozarządowe mogą w istotny sposób wspomóc działanie policji poprzez: udzielanie rad i wskazówek dotyczących sposobu postępowania w danej sytuacji; dokonywanie wstępnej oceny warunków bytowania zwierząt i ich kondycji; zapewnienie czasowej opieki zwierzętom, które zostały odebrane właścicielom (opiekunom) przez funkcjonariuszy policji lub które wymagają odebrania właścicielom (opiekunom); udzielanie bezpośredniej pomocy zwierzętom, które ucierpiały lub mogą ucierpieć w wyniku działalności człowieka (np. zwierzętom poszkodowanym w zdarzeniach drogowych, zwierzętom porzuconym, zagubionym lub zwierzętom dzikim, które znajdując się poza miejscami regularnego bytowania stwarzają zagrożenie); dostarczanie zabezpieczonych w wyniku prowadzonej działalności dowodów czynów zabronionych przez u.o.z., co znacząco ogranicza zakres koniecznych do przeprowadzenia przez policję czynności dowodowych¹⁵.

Wspomniany wyżej brak nie oznacza, że w aktualnym stanie prawnym, organizacje społeczne, których statutowym celem działania jest ochrona zwierząt, nie mogą współdziałać z właściwymi instytucjami państwowymi i samorządowymi w ujawnianiu oraz ściganiu przestępstw i wykroczeń okre-

– 64,8%; 2002 r. – 69,4%; 2001 r. – 69,9%; 2000 r. – 79,2%; 1999 r. – 81,0%. Zob. dane opublikowane na: <http://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/wybrane-ustawy-szczegol/ustawa-o-ochronie-zwier/50889,Ustawa-o-ochronie-zwierzat.html> (data dostępu: 05.05.2019). Na temat statystycznego obrazu przestępczości przeciwko humanitarnej ochronie zwierząt zob. też: M. Gabriel-Węglowski, *Przestępstwa przeciwko humanitarnej ochronie zwierząt*, Toruń 2008, s. 183–198; D. Karaś, „Niech zwierzęta mają prawa!” *Monitoring ścigania oraz karania sprawców przestępstw przeciwko zwierzętom*, „Przegląd Prawa i Administracji” 2017, t. CVIII, s. 17–30; L. Drwęski, *Ocena skuteczności ścigania przestępstw związanych z ochroną zwierząt – obraz statystyczny*, [w:] *Status zwierzęcia. Zagadnienia filozoficzne i prawne*, T. Gardocka, A. Gruszczyńska (red.), Toruń 2012, s. 231–242; A. Habuda, W. Radecki, *Przepisy karne w ustawach o ochronie zwierząt oraz o doświadczeniach na zwierzętach*, „Prokuratura i Prawo” 2008, nr 5, s. 33–35.

¹³ Na temat roli Policji w zakresie ochrony zwierząt zob. np.: K. Siedlarz, *Interwencje Policji w sprawie zwierząt*, [w:] *Urzędnik jako strażnik realizacji ustawowych obowiązków wobec zwierząt*, T. Pietrzykowski, A. Bielska-Brodziak, K. Gil, M. Suska (red.), Katowice 2016, s. 155–167; J. Zaborowski, *Ściganie przestępstw i wykroczeń godzących w zwierzęta oraz zapobieganie im*, [w:] *Status zwierzęcia. Zagadnienia filozoficzne i prawne*, T. Gardocka, A. Gruszczyńska (red.), Toruń 2012, s. 245–252.

¹⁴ Jak twierdzą U. Szymańska oraz A. Lepa: „praktyka dowodzi, że działania zmierzające do poprawy bytu zwierząt są bardziej efektywne wówczas, gdy wspierają je inicjatywy obywatelskie oraz tworzone przez obywateli organizacje pozarządowe, ukierunkowane na pomoc zwierzętom”. Zob. tychże, *Rola społeczeństwa i organizacji pozarządowych w ochronie zwierząt przed przestępstwami*, [w:] *Perspektywy rozwoju sektora organizacji pozarządowych*, U. Szymańska, M. Falej, P. Majer, M. Hejbudzki (red.), Olsztyn 2015, s. 201.

¹⁵ D. Karaś, *Postępowanie w przypadku zgłoszenia o zdarzeniu z udziałem zwierząt. Algorytm dla policji*, Kraków – Wrocław 2016, s. 8, opubl. na: <https://zwierzetaiprawo.org/wp-content/uploads/2018/05/CzarnaOwca-NiechMajaPrawa-ReagowaniePolicja-PUBLIC.pdf> (data dostępu: 05.05.2019).

ślonych w u.o.z. Oczywiście, taka współpraca jest podejmowana, tyle że nie uściślają jej żadne procedury, a przedstawiciele („inspektorzy”) organizacji społecznych, których rolę w pewien sposób eksponuje się w przepisach u.o.z. działającą w zasadzie w ramach ogólnych uprawnień obywatelskich, co w istotny sposób utrudnia im skuteczne wykonywanie zadań, szczególnie w sytuacjach, w których konieczne jest niezwłoczne przeprowadzenie interwencji. Poza tym, jak słusznie zauważył Wojciech Radecki, nawet gdyby przepisu art. 40 u.o.z. nie było, współdziałanie organizacji z instytucjami państwowymi i samorządowymi byłoby dopuszczalne¹⁶, także jeżeli chodzi o współdziałanie w zakresie ujawniania i ścigania przestępstw, zwłaszcza gdyby miało się ono ograniczać do zawiadomienia o przestępstwie. Zgodnie bowiem z art. 304 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego¹⁷, każdy dowiedziawszy się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuratora lub policję. Przedmiotowe współdziałanie może być również inicjowane przez policję. Możliwość taką przewiduje choćby art. 15 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji¹⁸, zgodnie z którym policjanci wykonując czynności operacyjno-rozpoznawcze, dochodzeniowo-śledcze i administracyjno-porządkowe, m.in. w celu rozpoznawania, zapobiegania i wykrywania przestępstw i wykroczeń, mają prawo zwracania się o niezbędną pomoc do przedsiębiorców i organizacji społecznych, jak również zwracania się w nagłych wypadkach do każdej osoby o udzielenie doraźnej pomocy, w ramach obowiązujących przepisów prawa. Wszystko to w istotny sposób pomniejsza rangę komentowanego przepisu, a w konsekwencji skłania również do refleksji nad celowością jego utrzymania w obecnym kształcie.

Wykaz literatury

- Choromańska A., *Status pokrzywdzonego w sprawach o przestępstwo znęcania się nad zwierzętami. Uwagi na tle wyroku Sądu Najwyższego z 16 stycznia 2014 r. (VKK 370/13)*, [w:] *Przeciwdziałanie międzynarodowej przestępczości przeciwko środowisku naturalnemu z perspektywy organów ścigania*, W. Pływaczewski, A. Nowak, M. Porwisz (red.), Szczytno 2017.
- Drwęski L., *Ocena skuteczności ścigania przestępstw związanych z ochroną zwierząt – obraz statystyczny*, [w:] *Status zwierzęcia. Zagadnienia filozoficzne i prawne*, T. Gardocka, A. Gruszczyńska (red.), Toruń 2012.
- Gabriel-Węglowski M., *Przestępstwa przeciwko humanitarnej ochronie zwierząt*, Toruń 2008.

¹⁶ W. Radecki, *Ustawy o ochronie zwierząt. Komentarz*, Warszawa 2015, s. 263.

¹⁷ T.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 1987 z późn. zm.

¹⁸ T.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 161.

- Goettel M., „Czasowe odebranie” oraz „przepadek” jako szczególne środki prawnej ochrony zwierząt, „Studia Prawnoustrojowe” 2011, nr 13.
- Habuda A., W. Radecki, *Przepisy karne w ustawach o ochronie zwierząt oraz o doświadczeniach na zwierzętach*, „Prokuratura i Prawo” 2008, nr 5.
- Karaś D., „Niech zwierzęta mają prawa!” *Monitoring ścigania oraz karania sprawców przestępstw przeciwko zwierzętom*, „Przegląd Prawa i Administracji” 2017, t. CVIII.
- Porwisz M., *Udział w postępowaniu karnym organizacji społecznych działających na rzecz ochrony zwierząt*, [w:] *Przeciwdziałanie międzynarodowej przestępczości przeciwko środowisku naturalnemu z perspektywy organów ścigania*, W. Pływaczewski, A. Nowak, M. Porwisz (red.), Szczytno 2017.
- Radecki W., *Ustawy o ochronie zwierząt. Komentarz*, Warszawa 2015.
- Siedlarz K., *Interwencje Policji w sprawie zwierząt*, [w:] *Urzędnik jako strażnik realizacji ustawowych obowiązków wobec zwierząt*, T. Pietrzykowski, A. Bielska-Brodziak, K. Gil, M. Suska (red.), Katowice 2016.
- Smaga Ł., *Ochrona humanitarna zwierząt*, Białystok 2010.
- Szymańska U., Lepa A., *Rola społeczeństwa i organizacji pozarządowych w ochronie zwierząt przed przestępstwami*, [w:] *Perspektywy rozwoju sektora organizacji pozarządowych*, U. Szymańska, M. Falej, P. Majer, M. Hejbudzki (red.), Olsztyn 2015.
- Zaborowski J., *Ściganie przestępstw i wykroczeń godzących w zwierzęta oraz zapobieganie im*, [w:] *Status zwierzęcia. Zagadnienia filozoficzne i prawne*, T. Gardocka, A. Gruszczyńska (red.), Toruń 2012.

Summary

Cooperation between welfare organizations and competent state and local government institutions in revealing as well as prosecuting crimes and offences referred to in the law on protection of animals

Key words: animals, protection of animals, humanitarian protection, welfare organizations, cooperation, crimes.

In the process of humanitarian protection of animals welfare organizations play an extremely significant role. It is somewhat reflected in the regulations of the law of the 21st day of August 1997 on animal protection (i.e. Dz.U. /Official Journal/ 2019, item. 122), where the legislator obligates the Veterinary Inspection and other competent authorities of government administration and local government to cooperate in the subject scope with welfare organizations, whose statutory purpose is animal protection. Unfortunately, the normative value of these regulations is insignificant, just like the scale of their practical application. The best example of that is the title possibility of cooperation in the field of revealing and prosecuting crimes and offences. That leads to the situation when welfare organizations themselves frequently postulate removing from the law on animal protection of the regu-

lations they are the addressees of, and which, in their assessment, due to their general character and anachronism, lead exclusively to blurring of the responsibility for the fate of animals. Meanwhile, it must be taken into consideration that the level of co-operation between the society and state institutions is the measure of democracy in a given society and a feature characterizing civil society.